

ԲԱՆԱԶԵՎԵՐ

ԱՌԱՏ-ԱՍՏՅՎԱԾՔՆԵՐ

- 1 (364). Ա՛լուգո՛ւ, լսկ-լսկ, ա՛կատաղ, ծակ-ծակ:
- 2 (365). Ա՛ կուժ, քե ասեմ, ա՛ կուլա, առ լսի:
- 3 (366). Ախպերը ախպոր մեռնիլը ուզիլ չի, տմա փիս ապրիլը կազի:
- 4 (367). Ածամ հավը կըչկըչալ չի:
- 5 (368). Ածովի հողը տեղը մնալ չի:
- 6 (369). Ածովի հողի վրա տուն չեն շինի:
- 7 (370). Ակոռավը ոսկոռը չափում ա, հեառ կուլ տալի:
- 8 (371). Ակոռավը իրան ճուտին սե չի ասիլ:
- 9 (372). Ակոռավի խնամին կաչալսկը կրի:
- 10 (373). Աղաք մորթիս, եղով վրերթիս:
- 11 (374). Աղի ապրանքը կքյնան, մեքյանրի՝ ջանը:
- 12 (375). Աղվեսն ի՞նչ, մեյդան տուն կյալն ի՞նչ:
- 13 (376). Աղվեսի տունը խաղողին չիասավ, ասաց.
— Կենա ամուս հոգու համար:
- 14 (377). Ակոռավը վրեր կանչում ա՛ վնաս ա:
- 15 (378). Ամառը շուն ո՛հ՝ ծառի տակին վեր ընգած,
Ծնեղը կատու՝ ծայքին վեր ընգած:
- 16 (379). Ամեն բան ժամանակին մտիկ կանի, Ժամանակը մի բանի էլ ա մտիկ չի անիլ:
- 17 (380). Ամեն գլից ասվիլ չի, ամեն խորակ ուտիլ չի:
- 18 (381). Ամեն հաղ հաղ արավ, մնաց «Մրսնգին»:
- 19 (382). Ամեն մարթ իրան դաշի ա շաշվում:
- 20 (383). Ամեն մարթ ավեծը իրան պրթին կքաշի:
- 21 (384). Ամեն փլսվից ուսվիլ չի, Ամեն խոսկ էլ ասվիլ չի:
- 22 (385). Անասնատիպտջից՝ անասուն, քրդից՝ պառուհաս:
- 23 (386). Անգաճից էլ, ընգըճացավից էլ պրծիլ ա:
- 24 (387). Անըմը ոսիս տակը փորիլ մի, քեզ համար ես քանդում:
- 25 (388). Անհտմ պառառը շունը կուտի:
- 26 (389). Անձլեից փախչողը ճուրն ա ընգնում:
- 27 (390). Անշուն շեն ես գաել, անփեա ման ես գալի:
- 28 (391). Անպանը գյրնգուց ա դոչալսնում:
- 29 (392). Աշդի խաղը հառել ա՛ նեյնիմ-նեյնիմն ա ընգել:
- 30 (393). Աշդին տուն չեն թողում, մա պառիմ մեի ա ման կյալի՝ տագր կախ անի:
- 31 (394). Աշխատանքը շան վր... ա, էն էլ կեռքովրտ պտի հանա:
- 32 (395). Աշխատողը պարծենա վեչ, ուտողը պարծենա:
- 33 (396). Աշխարը մի թընջարա՛ ա, մեջը լիքը՝ կճախաշ:
- 34 (397). Աշունքը բոսաան վաղող շաա կրի:
- 35 (398). Աչկը ասում ա. — Ես շաա պան եմ աենըմ, տագ եմ անըմ, հագաղից մին վրեր ծուլ եմ լում՝ ըշխուրով մին հն անըմ:
- 36 (399). Աչկը վրեր չահնա, սիրար չի պղսուրվի:
- 37 (400). Աչկի սիրածը սիրուն կրի:
- 38 (401). Ասրանք արա՛ աերը հեար, ըրհիա՛ հերը հեար:
- 39 (402). Ապրանքը վրեր աիրոջը չքաշի, հարամ ա:
- 40 (403). Առանց թռիլ «հոպ» մի անիլ:
- 41 (404). Առյուծին էք ու վերց չի լիլ:
- 42 (405). Աառու էքուցը կլիսիլ չի:
- 43 (406). Ատովսծ վրեր աա, մի ծրից էլ կաա:
- 44 (407). Ավելի լավ ա ծանոթ կիլն ուաի, քան անծանոթ սպվեսը:
- 45 (408). Աաամրա ցավի՛ հանի դեն քցի, Հարեանըա կեշն ա՛ քոշի, հեռացի:
- 46 (409). Արա ինձ մեար՝ տվորի քե մեար:

¹ Թընջարն — միջնակ դազան (ծանոթ. բանասացի):

- 47 (410). Անքառ օքմուն աստվածն ա
տանըմ, մեղավոր օքմուն՝
սատանեն:
- 48 (411). Արինը ճըռով կըլվանան:
- 49 (412). Արկաթը կեծ-կեծ քակի:
- 50 (413). Արչն անից կյոռն ա:
- 51 (414). Արչը օխտը իստ ա իմանըմ, օխտն
էլ տանձի մասին:
- 52 (415). Արտը իսխտուտ, մըեանա կարկուտ:
- 53 (416). Աքլորին ասըմ են. — Խի՞ ես եպարտ:
Ասըմ ա. — Չանքաչ չունեն:
- 54 (417). Բախտը շան ոտերի տակ ա:
- 55 (418). Բըմրասկոտ ճըղալի տոպրակ ա,
ինչքան ժամ տաս՝ ծեն կածի:
- 56 (419). Բոզ օխուն՝ ըոզ չաթու:
- 57 (420). Բութուն իտակը էշին կասեն:
- 58 (421). Գիղեր թե, վընը քաղցրն ուտըմ ա,
տանը քափիլ չի:
- 59 (422). Գեաը ընգնողը ձեռքերը կածի:
- 60 (423). Գժի եետ քար կրես լավ ա, քան թե
եաց ուտես:
- 61 (424). Գիղեր վըն՝, վընը քուխսը չի կյան
ճուտ եանի²:
- 62 (425). Գիղըմ չի, թե ով ա մեռել:
— Վսի՞, Վարթան, ա կանչըմ:
- 63 (426). Գիլի գլին ավետարան
կարթացին,
Ասեց. — Լեղ արեք, վընչխարը լեղը
կտընց:
- 64 (427). Գյաղին ցոլեն եացին սըվուել ա³:
- 65 (428). Գյաղից բնգ չի ըլիլ:
- 66 (429). Դաըղը միշտ դարդասփրունչը
կսուսն:
- 67 (430). Դարդս շատ տ, գիղող չկա:
- 68 (431). Դիմաց, քեզ իմաց:
- 69 (432). Եթիմն ասեց. — Ես օր կքաշեմ:
Աստվածն ասեց. — Ես վընըղի՞ եմ,
վընը տու օը քաշես:
- 70 (433). Եթիմ ուլից թաքա չի ըլիլ:
- 71 (434). Եղը մածնիցը կըլի:
- 72 (435). Եղը-մեղը՝ շան ակըմը:
- 73 (436). Եղը-օվի խաթրի քըթվողի կոթը
փոնեցի:
- 74 (437). Եղը տըմանկն են քսըմ:

- 75 (438). Եղոտ պարկը շունը տաըավ:
- 76 (439). Եղցու տոնը պսն, շանն ամոթ:
- 77 (440). Ես սողա, տու սողա, րա մեր սողուն
ո՞վ սողա:
- 78 (441). Ես պարկն եմ ասըմ, տու՝ կասիչը:
- 79 (442). Ջիզի շորեր, սև-սև օղեր⁴:
- 80 (443). Ջոլեն՝ գորա անդուր վեսկուտը կուլ
աալիս, օխտը եետ չափըմ ա:
- 81 (444). Ջոռնաչու ախճկան պար ա
սըվընցըմ:
- 82 (445). Էժան մսին խաշու չի ըլիլ:
- 83 (446). Էլունց եարսը սուրուն կըլի:
- 84 (447). Էժը իժի եամար լավ ա, քան օխտը
սուրու վեսճաը:
- 85 (448). Էժի քոտաը ակնիցն ա ճուր խմըմ:
- 86 (449). Էկավ սովը, պանեց կովը:
- 87 (450). Էն մաըթի փափաղը վե չղես ունիլ⁵:
- 88 (451). Էն օյինը կըլիին տրուց՝ շունը
ծեռիցը եաց չէր վեր ունիլ:
- 89 (452). Էշ նստիլ մի այիք, վեր կյալը էրկու
ալիք:
- 90 (453). Էշ աաաի, էշ ուտի:
- 91 (454). Էշը, եթե մեետ ցիւրմն ա մնըմ, էն մի
արետը վընը քյալեն էլ թակես,
ըտեղով անց չի կենալ:
- 92 (455). Էշի պեղը ինչքան ծանդըն ըլի,
էնքան եղին կքյնա:
- 93 (456). Էշին քառասուն եետ տարսն
Երուսաղեմ, էլետ էն էշն ա:
- 94 (457). Էշին պոզեր չի տուս եկել, ասըմ են՝
քոտակ ա:
- 95 (458). Էշն էլի էն էշն տ, փալսնն ա
փոխվել:
- 96 (459). Էշն ի՞նչ ա գիղըմ մոշն ի՞նչ ա:
- 97 (460). Էսօրվա թոքը լավն տ, քան էքուցվա
ամակը:
- 98 (461). Էրեիին պան տիլ, եեակից վազիր:
- 99 (462). Էրկաթը տաք-տաք կծեծեն:
- 100 (463). Էրկու առան շուն ա:
- 101 (464). Էրկու վընտը մի փափճըմ տ
տըրել:
- 102 (465). Էքսի պանին՝ ծուն եկտծ:
- 103 (466). Ըխճկանը վաթան չի ունենալ:

² Այսինքն՝ տործից գլուխ չի կարող հանել (ծանոթ. բանահավարի):

³ Առօնը հորինված է կոնկրետ անձնավորության տոհմով՝ գյուղացի աղքատի, որը ջրաղացպան է դարձել (ծանոթ. բանահավարի):

⁴ Աղքատը մի լավ շոր ա ունենըմ, ամեն օր չի հաքնըմ, մենակ մեռիլի գնալիս ա հաքնըմ (ծանոթ. բանասացի):

⁵ Այսինքն՝ չես փափուելու (ծանոթ. բանահավարի):

- 104 (467). Ընկերտ վրեր կրակին փչիլիս ըլի,
տու էլ նրա վր...ին փչի, վրեր
կրակը շուտ կստչի:
- 105 (468). Ըռեխըտ կյլուխըտ թակըմ չի⁶:
- 106 (469). Ըրախեն մըհանա, ինքը շըհանա:
- 107 (470). Ըրեխեն մըհանա, մերը կըշտանա:
- 108 (471). Ըրեխեն ազիզ ա, մարիփաթը
ավելի ազիզ ա:
- 109 (472). Ըրեխեն մի չվան ըրգնացել ա:
- 110 (473). Ըրկանքի մի քարը վրեր կոշտ ըլի,
էն մինը փափուկ կըլի:
- 111 (474). Ըրուզվա արածը քըթած ա,
կերածը՝ կորած:
- 112 (475). Թնգտ էվիլ լսվ կսրփի:
- 113 (476). Թնգա հավեր են եկել, ըրկտթա
ծըվան են ածըմ:
- 114 (477). Թազին տու ես, ըլըբաստրակը ինձ
ես նշանց տալի:
- 115 (478). Թազին էլ ա շուն:
- 116 (479). Թան չի քթընըմ, թե խմի,
մաշիկներով ա ցոլի քյընըմ:
(Տըրտըկըմբարսփ մասին):
- 117 (480). Թե իրտվուրըտ ուրիշի աաս՝
ճաշըտ աղի կըլի:
- 118 (481). Թե տու աղվեսն ես, ես էլ հաքին
եմ:
- 119 (482). Թթու ա, թան չի, ամեն մարթու
պսն չի:
- 120 (483). Թիշն՝ ինչ ա, թե իրան խաշուն ի՞նչ
ըլի:
- 121 (484). Թղ ըղղ քարին՝ մամուտ չի
փրոնիլ:
- 122 (485). Թրքուտ դսնեն նախրի անըմը
կքցի:
- 123 (486). Թուրքն անօրենք ա, իտակը՝
օրհնված:
- 124 (487). Թուրը՝ քքուլին, մուրը՝ մրողին, ո՞վ
կքքի իրան ծնողին:
- 125 (488). Իգիթին աչ ու ծախ չի կա:
- 126 (489). Իգիթին հյունար չի ըլիլ:
- 127 (490). Իգիթն առանց սխալի չի ըլիլ:
- 128 (491). Իծան մսեն խաշու չի ըլիլ:
- 129 (492). Իմ մի աչկը հանի, դուշմանիս՝
էրկուսը:
- 130 (493). Ինձ վրա ծծադես, քե վրտ լսց
ըլես:

- 131 (494). Ինձ չղիպչող գելը եագար տարի
ապլի:
- 132 (495). Ի՞նչ գործ ունեմ կըրմընջըմը, վրեր
փթաթվիմ յփնջըմը:
- 133 (496). Ի՞նչ կա քեզ, շունը տոտը չի,
կտաուն կտուրը չի:
- 134 (497). Ինչ ցանես, էն կենձես:
- 135 (498). Իշի վ...ր մի փունջ մընիշակ կոխի,
տըռիլ դի, տոս քցի:
- 136 (499). Իշի քացին ասաված հեռու տանի:
- 137 (500). Իրեսը ըրիսին կհմանչի:
- 138 (501). Իրեստ կյոմշի կաշի ա:
- 139 (502). Լալի լեզուն տերը կհմանա:
- 140 (503). Լավ ա իմաստունների հետ քար
քաշել, քան թե հիմարների ետա
փլավ ուտել:
- 141 (504). Լավ ա վըետրտ ցավի, քան թե
կյլուխըտ:
- 142 (505). Լավություն արա, ճուրն ածա:
- 143 (506). Լաց ըլիլ լաց ա սիրըմ:
- 144 (507). Լեզվի աակին ասեղ չկա, վրեր
ծակի:
- 145 (508). Լեզվով փլավ չի ըլիլ, եղ ու ըրինձ
ա պետք:
- 146 (509). Լեզուն չի, թիկունքն ա խոսըմ:
- 147 (510). Լըրասարակը ըրքով են փոնըմ:
- 148 (511). Լուզվի ծակածը ըիզը ծակիլ չի:
- 149 (512). Լուզվի տակին վըեսկող չկա:
- 150 (513). Լսաչն իմն ա, գորությունը ես եմ
իմանըմ:
- 151 (514). Խելըքը միչե կմաածի, խելքից
պակասը կաա վեր կքցի:
- 152 (515). Խելք փայ անողի աունը քանդվի:
- 153 (516). Խրքրքիլ՝ չարչու կնիկ:
- 154 (517). Խոզի կյլուխը խալչին կենալ չի:
- 155 (518). Խոզին արին խալչի վրա, թու ըլավ
ընգավ ցեխը:
- 156 (519). Ծառեն ծառաաակ շվաք կըրես:
- 157 (520). Ծարավ ճուրը կտանի՝ կսիրի:
- 158 (521). Ծերանաս՝ ծերի դաղը կիմտնաս:
- 159 (522). Ծիտն ըրագըմը կորեկ ա անըմ:
- 160 (523). Ծիտ չեմ, թե պուն ունենամ,
Կին չեմ, թե տուն ունենամ:
- 161 (524). Ծղնուարմ խսսենք, վրեր կալըմը
կոխվ չանենք:
- 162 (525). Ծրի սիրածը ճուրը կաանի:
- 163 (526). Ծու կյոդանողը, ծի էլ կկյոդանա:
- 164 (527). Ծուկը ծովըմը սովիս եմ անըմ:
- 165 (528). Ծուկը ծովըմը սովդա չեն անիլ:

⁶ Այսինքն՝ փորձանքի մեջ է ընկնում բերանբացու-
թյան պատճառով (ծանոթ. բանահավաքի):

⁷ Թիշ – Ծիտ (նմանակից փոքր) (ծանոթ. բանասացի):

- 166 (529). Ծուկը վտնի, ճուրր քցի, վրեր ծուկը
չիմանա, ատոված կիմանա:
- 167 (530). Ծուռ նստենք, ուսիդ իտսանք:
- 168 (531). Ծըքած թուկը պարնակ տեղիցն ա
կտրըմ:
- 169 (532). Կաթի եետ մաւածը, մանի եեա
առա կկյա:
- 170 (533). Կաթն ըլըմ ա իրան վրա վեր
աատըմ:
- 171 (534). Կալի եզը կալիցը կուտի:
- 172 (535). Կատվի եաղը մկան մաե ա:
- 173 (536). Կատվի եամար մի եզը մորթի, էլի
մկան եաքին աենաբուն պես մկան
վրա կվազի:
- 174 (537). Կատվի վագրը միչե մարաքն ա:
- 175 (538). Կարկուտը տված տեղն ա աալիս:
- 176 (539). Կարմիր կովը կաշին լիտիլի չի:
- 177 (540). Կարճ մաւածուղը էրգան ճամփա չի
քյնալ:
- 178 (541). Կելը կերածեն ա լիռնան, աերը՝
սաղածեն:
- 179 (542). Կելի անուրը բեղնամ ա, աղվեսը
աշխար ա քանդըմ:
- 180 (543). Կելն բնգավ սուրվի մեչը՝ վայ մնի
սիրունչը:
- 181 (544). Կեաին չեասած՝ լիտիկերը վեր ա
քաշըմ:
- 182 (545). Կեաին նսաած ալիք ա մաղըմ:
- 183 (546). Կեան բնգնողը ծեռները կածի:
- 184 (547). Կեալ չի ոլի, վրեր շուն չըլի:
- 185 (548). Կեղտը ծնի սաակ կենալ չի:
- 186 (549). Կրնիկը բմանաթ մարթի իրեսի
մալիկ չի աա:
- 187 (550). Կթվըմ ա ու քացի աալի վեր ածըմ:
- 188 (551). Կիւսնը եթե ըլեն վրեչ, կխաարնին
քոլը կուտեն:
- 189 (552). Կիլից վախտը գառ չի պլսեիլ:
- 190 (553). Կինի ա, թան չի, ամեն մարթի պան
չի:
- 191 (554). Կլավաղ կասաւն մուկը չի փրոնիլ:
- 192 (555). Կյաթը կիլին պլսե չեն աալ:
- 193 (556). Կյոդի եեա ուարմ ա, տուրունչ եեա
լսց ըլըմ:
- 194 (557). Կյոդի ու բոզի մանգզիլը քառասուն
օր ա:
- 195 (558). Կյրքի մի ըրիսեն ես կարթըմ:
- 196 (559). Կնգանը վրեչ թուր կըլի, վրեչ
թիսնգ, կնգանը՝ աբուռն ա:
- 197 (560). Կնիկը աես՝ ախճիկը առ,
- Դրսողը աես՝ կաւալը առ:
- 198 (561). Կնիկտ որտեղացի ա, առա էլ
ընդեղացի ես:
- 199 (562). Կորուսա կորցնողը մոր ծրծի
սուկին էլ ման կկյա:
- 200 (563). Կրակի կոխկին չըխմախին չեն
աալ:
- 201 (564). Կրթվածի շաշը աստված եեռու
աանի:
- 202 (565). Կուծը ճըրի ճամփին կկտարի:
- 203 (566). Կուզնին խալչուն կենալ չի:
- 204 (567). Կույրն ինչ կուզի՝ էրկու աչք:
- 205 (568). Կույրը բռնածը քաց չի թողալ:
- 206 (569). Կուշաը սովածին խուրդա կսիրի:
- 207 (570). Հաղստի լավը չաղալը կուտի:
- 208 (571). Հա՛ն թակես, եա՛ն լսց չըլե՞մ:
- 209 (572). Հա՛ն մեղավոր ա, հա՛ն գոռով ա:
- 210 (573). Հա՛ն նալին ա խիլըմ, եա՛ն մեխին:
- 211 (574). Հաչող շունը կծիլ չի:
- 212 (575). Հավը ծըվի մեչ ա մաշուր անըմ:
- 213 (576). Հավը աանը կենա, կուտն ուաի:
- 214 (577). Հարսը վրեր կեսորը աիլ չկյա,
Կասի. – Ալիլ մաղիլիս իսի՞ ա
քամակըտ բուլի-բուլի անըմ:
- 215 (578). Հացը աչք ա քոռացնըմ:
- 216 (579). Հացը հրցարարին առա, մինն էլ
էվել:
- 217 (580). Հացը եորեն, որդին՝ լիորեն:
- 218 (581). Հացըմն սող չկա:
- 219 (582). Հացի գոռ, գործի քոռ:
- 220 (583). Հացի կտրածը՝ թուրը չի կտրիլ:
- 221 (584). Հեյվանի լուսին ջան առա, իսանի
ըլարին ջան մի առա:
- 222 (585). Հեշտ օրին ով վրեր ոլի կրիմանա:
- 223 (586). Հգարիցը մեեա գաւիկ, էն էլ
նվրկաաիկ:
- 224 (587). Հիմար կյլուի ունեցողի վրեաները
կցավեն:
- 225 (588). Հին աաըմանը քամուն ա աալի:
- 226 (589). Հին ուրթի դաղըը թագա ուրթըմը
կզիղվիս:
- 227 (590). Հիվանդությանը բժիշկ կա,
սիրաեարությանը բժիշկ չկա:
- 228 (591). Հո կա, առն կրերի,
Հո կա, աանից դուրս կրերի:
- 229 (592). Հոթիսին գյարին արրին, թու ունվ:
- 230 (593). Հոր կարոդ, իտը կարի, վրեր առա
դես մեչն բնգնիլ:
- 231 (594). Հորսը սարքըմը կրակ կտան:

- 232 (595). Հո՛ւ ամառվան անձրևը,
Հո՛ւ մարթու կնգանը մեռնիլը:
- 233 (596) Հո՛ւ աստվի խոսկը,
Հո՛ւ ածովի հողը:
- 234 (597). Հո՛ւ բաժանված ախպերը, եո՛ւ
վաա եարևանը:
- 235 (598). Հուրաքն իրա եմար կոթ չի տաշի:
- 236 (599). Չվի գողը ձիու գող կդառնա:
- 237 (600). Ղազանը վեր ընգնավ կտառեց վրեչ,
ծըլնգոցը վեր լլավ:
- 238 (601). Ղազանն ասեց՝ տալս ոսկի ա,
չիրեփն ասեց՝ ըս ես որդեղի՞ց եմ
կյալի:
- 239 (602). Ղազանն ըլի, իրա վրա վեր
տառնա:
- 240 (603). Ճանջն էլ իրան փայ լացն ա ուզըմ:
- 241 (604). Ճրրի սիրածը ճուրը կըսոսնի:
- 242 (605). Ճվալի միչին մախոսք չի մնալ:
- 243 (606). Ճուռը ծըվըմըն ա մաշուր անըմ:
- 244 (607). Ճուրը իրան փոսը կքթանա:
- 245 (608). Ճուրը՝ կուճուղին, խոսկը՝ մեծին:
- 246 (609). Ճուրը մի անդ վրեր շաա կհնա,
կեռսի:
- 247 (610). Ճուրն ընգնուրը անձթևից վսփիլ
չի:
- 248 (611). Ճուրն ընգնուրը ծեռներն ածըմ ա:
- 249 (612). Ման եկողը ավելի շաա գիլի, քան
ծեռացածը:
- 250 (613). Ման եկող վրեաին ճախ կղիպչի:
- 251 (614). Ման եկողի կա՛մ փորին կըլի, կա՛մ
ըսչին:
- 252 (615). Մաշկուլ հավը կլիփս թառ դի
անիլ⁸:
- 253 (616). Մարթու կորուստը քրթնվիլ չի:
- 254 (617). Մեխկը սըվորովի կըլի:
- 255 (618). Մեծ էշն ախտորմ մնաց:
- 256 (619). Մեծ իշին քշու, քշու չեն անիլ:
- 257 (620). Մեծ-մեծ անեք, սոված շներ:
- 258 (621). Մսծին էն վախու մի հավառուալ,
վրեր տհնաս նի աառան:
- 259 (622). Մի արասուն չհավանը, հինգ շաեի
հանի:
- 260 (623). Մի ըրոյա շորվա ըլի, խոիկ
կըտաս:
- 261 (624). Մի ծառից եա՛մ թի կըլի, հա՛մ
երքսուլի:
- 262 (625). Մի ծեռով էրկու ծմերուկ չի փոնվիլ:
- 263 (626). Մի եարսի եարցրել են. — Տեքուտ
անունը ի՞նչ ա:
Մսել ա. — Վրեր մաղթս քեփովս չի,
տեքոս անունն էլ զիղըմ չեմ:
- 264 (627). Մի վարթապեսի ասել են. — Քու
սղեն մեռնի հա՛:
- Մսել ա. — Ինձ տղս չոնեմ, վրեր
մեռնի, եամա քու ըռիլի լաղաբը մի
լալաբ չի:
- 265 (628). Մինը նալանն ա աալի, մինը՝
մեխին:
- 266 (629). Մին կտաս՝ էրկու կուգի:
- 267 (630). Մինչե ըրեխեն լաց չըլի, մերը ծիծ
չի տալ:
- 268 (631). Միշտ էլ հնին էռնակ կաան:
- 269 (632). Միսը վրեր եռսի՝ աղը անդը կրերի,
Մղը վրեր եռսի՝ ի՞նչը տեղը կրերի:
- 270 (633). Մկան ծակին աասը շաեի կտա:
- 271 (634). Մկան կոզը ճաղսցին սլահ ա:
- 272 (635). Մկնիցն էլ գոռի ջվալ ծակող կըլի:
- 273 (636). Մոլլա Նասրադինին ասել են. —
Կնիկա ման ա գալիս:
Ասըմ ա. — Թե ման ա գալիս, իփ՞ մի
անքամ էլ մեր աուն չի գալի:
- 274 (637). Մոխրից սաղ չի ըլի:
- 275 (638). Մուկը կարեր վրեչ, թա հաքին
քաշի, ճըխեմիլը վրեռին աին:
- 276 (639). Մուկը սընիցը մոաիկ ա, վախըմ չի:
- 277 (640). Յարի տուրունչը ցավ կաա:
- 278 (641). Յեղուտ սլտոտուր ո՞վ ա սև շանը
ավել:
- 279 (642). Յոթ անքամ չափի, մի անքամ
կարի:
- 280 (643). Յոթը ասրվա հասկով պահած
ցորենը դսըման ա:
- 281 (644). Յորդաննու գյորա վրեաները
երգարացրու:
- 282 (645). Նախըի միչին ցոռա դանա էլ կըլի:
- 283 (646). Նաչարի փորը թակեցին, ասեց. —
Վա՛յ մեչկըս:
- 284 (647). Նոր-նոր հավեր հն արշա եկել,
արկաթա ծըվան հն ածըմ:
- 285 (648). Շան անըմը աու, փհար ծեռա վեր
կալ:
- 286 (649). Շան լսկը վրեր ըվըլսնըմ ա,
սյուրունչը կըծըմ ա:
- 287 (650). Շան հեա հընգերացի, համա
փեար ծեռիցը քցիլ մի:
- 288 (651). Շան բախար վրեաների աակ ա:

⁸Այսինքն՝ բանի տեղ պետք է դնի (ծանոթ. բանա-
հավաքի):

- 289 (652). Շան լսւիր ըղօղեց, կլիփս ածեց:
 290 (653). Շան կեոիք, խոզի կաշի:
 291 (654). Շան կծածը շան մագո՛վ են բուծըմ:
 292 (655). Շանից մագ պուկիլն էլ խեր աս:
 293 (656). Շանից քուլս վեր կունեն:
 294 (657). Շանն ո՞վ ա տվել մեծ պատառ:
 295 (658). Շաշը հըմանչըմ չի, շըշատերն ա
 հըմանչըմ:
 296 (659). Շաշը մի քար ա կետը քցըմ, օխտը
 խելունք կարըմ չեն եանեն:
 297 (660). Շաշը վրեր ըլի վրեչ, խելոքը
 ասլիլ չի:
 298 (661). Շաշի կըլիսին կաղնի ծառ չի ըլըմ:
 299 (662). Շաշի հետ քյնալիս, շաշի խելքովը
 կքյնան:
 300 (663). Շաշին տարան հըըսանիք, ասեց. —
 էստեղ լն՛վ ա, քան մեր տանը:
 301 (664). Շաշիցն էլ խելունք իտսկը սուս
 կկյա:
 302 (665) Շառը վրեր ըլի վրեչ, խերը կյալ չի:
 303 (666). Շաա տշխտտովին շալե շասիկ:
 304 (667). Շիլիկը քոռից լն՛վ ա:
 305 (668). Շըքրտըմն մի ընգավ, ուզողի պնմը
 ուղիստն ընգավ:
 306 (669). Շղոմքը կյանը օխտը մեր կծծի:
 307 (670). Շոռի քնգեն ա լսվը, հընգերի՝
 հինը:
 308 (671). Շոըն ասըմ ա. — Տու ինձ պսսի
 բոխճի միչին, ես քե պսսեն
 մաըքամիչին:
 309 (672). Շվաքի տակին շուշանը երկար
 կըլի:
 310 (673). Շունը ըրբի շվաքըմը քլըմ ա,
 գիղըմ ա քե ըըաբեն ինքն ա
 տանըմ:
 311 (674). Շունը ինչ ուտի, լսկոտն էլ էն
 կք...ի:
 312 (675). Շունը կերտծը վեր կածի:
 313 (676). Շունը հաչի, քյարվանը քոչի:
 314 (677). Շունը ետչիլով կստսկի:
 315 (678). Շունը շան վրեար կոիփլ չի:
 316 (679). Շունը սպսմողին են քտշ տալ
 տալիս:
 317 (680). Շունը տու ես՝ խոզն ինձ ես չհանց
 տալի:
 318 (681). Ոնց եկել ա, մհենց էլ կքյնա:
 319 (682). Ոչխարը քյնացողը կիլից վաիփլ
 չի:
 320 (683). Ով չուշտ, մա կուշտ:
 321 (684). Որ թանը տեհած չըլի, թանամանն
 էլ ա տեհած կըլի:
 322 (685). Որ ակոավի ըոխով ըլի,
 վըրթիվերին ծին կկյա:
 323 (686). Որբին հույս տվող շատ կըլի. բայց
 ծեռին հաց տնող չի ըլիլ:
 324 (687). Չալ կովը կաթ տվող կըլի:
 325 (688). Չալ օձի կծածը չալ չաթուից
 կվաիփ:
 326 (689). Չալ օձի կծածը չալ թոկից
 կիփաիփ:
 327 (690). Չարթի խնամին մըշահավը կըլի:
 328 (691). Չոբանը տաըածիցն ա փեշման,
 կելը մնացածիցը:
 329 (692). Չոբանի մտքըմը վըրը ըլսվ,
 թաքիցն էլ մածուն կմերի:
 330 (693). Չվանը կյափովն տնց ա կենըմ:
 331 (694). Չվոմի վըա աղուն ա փոել:
 332 (695). Պառավը գիղմտկ չէր, հոմա
 կյլոխը եկած էր:
 333 (696). Պտրկը պըռավի տտըզին ա
 սազըմ:
 334 (697). Պարտքը տալով, մեղքը լալով:
 335 (698). Պեաին կգիղա, քե տավտըր դոլն
 տ քշում:
 336 (699). Պյամբակ կյզողին սիստսկ շունն
 էլ տժար ա թվըմ:
 337 (700). Պտուղը ծառից հեռու չի վեր
 ընգնիլ:
 338 (701). Պուրթը տըուց, պամբակ վեր
 կալսվ:
 339 (702). Ջահելի աչքումը յեղ չկտ:
 340 (703). Ջտիլին պան տի, եղնին քյնա:
 341 (704). Սարիըր ըրոտալեն տեղը՝ ծոըերն
 են ըրոտըմ:
 342 (705). Սաըին ենձողը՝ տաշտին էլ կենձի:
 343 (706). Սելից ընգածը կորած ա:
 344 (707). Սերը կալսվ աթարիցը, պուկ չի
 եկավ:
 345 (708). Սիրլ սավերը կուտի:
 346 (709). Սիըտը տչկը տեսածը կուզի:
 347 (710). Սիըունն էլ պսկասութին կունենա:
 348 (711). Ստի վըետները կտըճ կըլեն:
 349 (712). Ստին վըետներ չի ըլիլ:
 350 (713). Մըըտըմըտ վըեր տեղ ըլի,
 պալկըմըտ էլ եղ կըլի:
 351 (714). Մուտ ասողի տունը կրակ ընգավ,
 հվտացին վըեչ:
 352 (715). Մուտս էլ ա պրծել, դոթթս էլ:

353 (716). Սև եզը վեր ընգավ, տընըկավերը
շըտացավ:
354 (717). Սև իծի մածունը ճկասիս
կյրած ա⁹:
355 (718). Սևին սապսուն ի՞նչ անի,
խևին խրատն ինչ անի:
356 (719). Սևից դենը կեշ ունգ չկա:
357 (720). Վախի էն կեսից, վրեր վրե՛նչ
խըշշըմ ա, վրե՛նչ թոշոմ:
358 (721). Վա՛յ ածովի հողը, վա՛յ ասովի
խոսկը:
359 (722). Վընտըտ կարպետըտ ու գյորա
մեզնի:
360 (723). Վընտներըտ յորդսնովըտ մին
մեզնի:
361 (724). Վըխճարի սուրուն շուտ եկավ,
կաղն աղաք ընգավ:
362 (725). Վոսգողին աղս չի ըլի:
363 (726). Տանակ աաս՝ արին չի կաթիլ:
364 (727). Տանու էրեցին «Օրենյա տեր» չկա:
365 (728). Տանու կյողը փրոնվիլ չի:
366 (729). Տանու կյողի օխտվեն կյանլ չի:
367 (730). Տաշած քալը տափին չի մնալ:
368 (731). Տաշած ոռքը տափին չի մնալ:
369 (732). Տարմանի ասկը ճուր ա կապել:
370 (733). Տարսակ փետին շունը հաչալ չի:
371 (734). Տատը միշտ գաթա չի սլիըմ:
372 (735). Տեղովտ կրսկ տնտնաս, մի ծղնուտ
չես էրիլ:
373 (736). Տերլ տարածեն ա փոշման, կելը՝
մնացածեն:
374 (737). Տերտեր արա, կեղը քցի,
Թե սոված ս՝ կետը քցի:
375 (738). Տըռն հս, դըմփեն քեզ:
376 (739). Տըռտողին կյարի հացը մրեանա:
377 (740). Տկլսր ջանիս կասաւ շըլակիլն էր
ալսկաս:
378 (741). Տնագ, տնագ դորն ե՞ս քյըմ:
– Տնագ անիլ:
379 (742). Տված ծիու ատամնելին մսիկ չեն
անիլ:
380 (743). Տրոխաը վրեր ձեռ չտա,
Տըծիխին փառք տու:
381 (744). Տու ինձ սիրի մի կողեկի դադամ, հս
քեզ սիրեն մի ցորենի դադամ:
382 (745). Տու ինձ պսեի բոխճի միչին,
ես քեզ պահեն շընըմիչին:

383 (746). – Տունը քանդվածի ապրանք,
վրերդե՞ղ ես քյըմ:
– Տուն քանդիլ:
384 (747). Ցավ իմացողի ծառան եմ, ցավ
չիմացողի այլեն եմ, վա՛յ կիսատ
պսսսին:
385 (748). Ցաքին գատ չի, համա փրոնըմ ա:
386 (749). Տորեն հաց չունես, ցորեն լեզու
ունեցի:
387 (750). Ուգուլի մի իրեսն ա սև, չտվողի՝
էրկու:
388 (751). Ուխտը ինչքան սատկի, կաշին մի
իշապետ ա:
389 (752). Ուխտին ասել են. – Վիզըա ծուռ ա:
Ասել ա. – Ի՞նչս ա դուզ, վրեր վիզըս
դուզ ըլի:
390 (753). Ում ըրաքին նտոես՝ նրա երբը
պետք ա երքես, ինչ աշխար մտնես՝
նրանց զխարկը պետք ա ծածկես:
391 (754). Ում մի կատը հաց էր սվել, աղսքն
էկավ:
392 (755). Ուտիլով վրեր չկշտացար, լիզիլով
րսկի չես կշտանալ:
393 (756). Ուրան էշն ա քշըմ:
394 (757). Ուրիշի աչկի ծեղը տենըմ են,
իրանց աչկի կերանը տենըմ չեն:
395 (758). Ուրիշի մեռելը շվշվի տալով են
թաղըմ:
396 (759). Ուրիշի ծին նատողը շուտ ա վեր
կյալի:
397 (760). Ու լուշի ճղացին ճուր ա ածըմ:
398 (761). Փախչիլն էլ հունար ա:
399 (762). Փետա շուն ա ուզըմ, հաչի՝ համա
լսկ չուտի:
400 (763). Փետը վիր կալսն, կյող շունը
հաշիվը վե կալավ:
401 (764). Փետի վրերթը իրանից կուլի:
402 (765). Փետին էրկու ծեռ ունի:
403 (766). Փըլսնըմըտ վրեր կոծոծ չի ըլի,
մոխլըմը թավիլ չես տալ:
404 (767). Փիս օվաղը տափի տակին լնվ ա,
քան թե հողի ըրեսին:
405 (768). Փյսպեն ծյավողի վրա ծըծաղըմ ա:
406 (769). Փորցված աղվեսը էրկու ոտով ա
թալսկն ընգըմ:
407 (770). Փոնեցիր յախես, վեր եկաղ
հախես:
408 (771). Քամու սլիրածը քամին կաանի:

⁹ Զավության նոխագի իմաստով, կամ ինչ դժվար բան
կա՝ միշտ մեկին հանձնարարել (ծանոթ. բանահավաքի):

- 409 (772). Քաչալը ճար ունենա իրան կրիսին
լրանի:
410 (773). Քաչալը փափաղին սիրացել ա:
411 (774). Քառին ք... ես լնվ ա, քան թե պան
եսկըցնես:
412 (775). Քարից կակող ինչ ըլի կուսի:
413 (776). Քաք ուտող շանը չես սպանիլ:
414 (777). Քթալը շիրեիիցը մեծացել ա:
415 (778). Քթալը շիրեիի առաջն ա ընգել:
416 (779). Քթր քամին Ալուուզն ա թակըմ:
417 (780). Քիչ չի չինչինեցի ա, էն էլ
Ազրզըխալրի թաղեցի ա¹⁰:
418 (781). Քյասիք տանջի՛, ջանըտ տուս կյա,
Հարուսա լնփի՛, փողըտ տուս կյա:
419 (782). Քյասիքի սիւտը միշտ սրնց կըլի:
420 (783). Քյասիքին յեղոտ թիքա ո՞վ է ավել:
421 (784). Քյասիքի տաշտըմը մի հաց ըլի,
կնիկն էլ ախճիկ պիրի:
422 (785). Քյոթուկը իրան-իրան կառչիլ չի,
խշուրն էլ կրակ չի պահիլ:
423 (786). Քյոխվի շեաթը կյվիրը կլլի:
424 (787). Քոռն ինչ կուզի՛ երկու ալի:
425 (788). Քոռ մըշըխավի պուրն աստոծ
կշինի:
426 (789). Քոտտ էծը ըխալրի ակնիցն ա ճուր
խմըմ:
427 (790). Քու ցիրերկա ման երսծը հս
քըշերն հմ ման կյալի:
428 (791). Քուռան առնողը կկատալի, դանա
առնողը համին կընգնի:
429 (792). Օխտը թալակից սրսնիր կերած:
430 (793). Օցը պընցիցը կհանի:
431 (794). Օցի հարի կծել ա:
432 (795). Օցի կյուխը վրեր ցավըմ ա,
ճամիին ա տուս կյալի:
433 (796). Օցի միսը լազլազը կմարսի:
434 (797). Օցի սևն էլ սատկի, սիստակն էլ:
435 (798). Օցին քթի՛ օցը կսատկի:

ԴԱՐՉՎԱԾՆԵՐ

- 1 (799). Անգաճը կորած ունի՞ս:
2 (800). Անտակ ծովն ընգել:
3 (801). Աչկիս որթը կուտրես¹:
4 (802). Աչկս լիս երալ²:

¹⁰ Ազրզախալուրը Չինչինի ամենահեռու և ցելտա
բաղամասն է (Ժանոթ. բանահավաքի):
¹ Մի օհչ միքեկ (Ժանոթ. բանահավաքի):

- 5 (803). Բողըմիշ³ ա ըլել:
6 (804). Դուրիշ տալ⁴:
7 (805). Էնքան ըսեցի, ըռեխըս վրերթնեց:
8 (806). Իմ մեխկն էլ ինձ:
9 (807). Լուզուտ մուկը կերել ա՞:
10 (808). Խախալի կյուխը պան չքեց:
11 (809). Խելքս հացի հետ կերել ե՞մ:
12 (810). Խի, կրիսիս օին քացի ա՞ տվել:
13 (811). Ծեղը ճյրին կյա՞:
14 (812). Ծեռով մեխին իսիւմ ես:
15 (813). Կացինը քարով տալ⁶:
16 (814). Կըլիսիս վրերթը օւմ ա կյալի:
17 (815). Կյուխը տակը տալ:
18 (816). Կոծոծը խաբարը կտանի⁷:
19 (817). Կրավսթը վե թողնել:
20 (818). Հացըտ հոչիլ ա ընկե՞լ⁸:
21 (819). Հլեի թե թըխաղպիլը ըլի:
22 (820). Հլեի կծոխտը կերած էծ ըլես:
23 (821). Դամխար կաղնել⁹:
24 (822). Դիրի-սիրի ենք ընգել¹⁰:
25 (823). Դըղացի ճամիա ա սարքի:
26 (824). Սընչըկյարումք տալ¹¹:
27 (825). Սրտկըմը շունածն ա:
28 (826). Շիր տված ուշակ:
29 (827). Շշլեշտու տուն¹²:
30 (828). Չար թել երկրել:
31 (829). Սրա փորի օցերը տու գիղըմ չես:
32 (830). Սրաիցըս արին ա կաթըմ:
33 (831). Տաշիրը տարավ:
34 (832). Փայր պակաս¹³:
35 (833). Փարդինին դիսխի ա¹⁴:
36 (834). Փարդինին ճուր քաշած ա¹⁵:

² Գործը եաջողվել (Ժանոթ. բանահավաքի):

³ Բողըմիշ՝ դարդից նեղվել (Ժանոթ. բանահավաքի):

⁴ Այսինքն՝ սպասել (Ժանոթ. բանահավաքի):

⁵ Այսինքն՝ դեպքը որ բերի (Ժանոթ. բանահավաքի):

⁶ Այսինքն՝ ինչ-որ բան արագ կատարվեց (Ժանոթ. բանահավաքի):

⁷ Այսինքն՝ եթե երկու եռգի գաղտնիք խոսեն, ինչպես էլ լինի գաղտնիքը մի տեղից դուրս կգա (Ժանոթ. բանահավաքի):

⁸ Այսինքն՝ այնքան հաթստացել է, որ ունեցած հացը փշացնում է (Ժանոթ. բանասացի):

⁹ Թիկունք կանգնել (Ժանոթ. բանահավաքի):

¹⁰ Ամեռյա վիճակի մեջ ընկնել (Ժանոթ. բանահավաքի):

¹¹ Գարնան աաքուրյան հետ մի քիչ լավ լինել, լավ զգալ (Ժանոթ. բանահավաքի):

¹² Բամբասանքի բան (Ժանոթ. բանասացի):

¹³ Այսինքն՝ գրկված (Ժանոթ. բանահավաքի):

¹⁴ Այսինքն՝ լավօսալ սընը կերան արած ա (Ժանոթ. բանասացի): Այսինքն՝ մի կերպ եարմարեցված (Ժանոթ. բանահավաքի):